

Innst. O. nr. 97

(2000-2001)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i kirkeloven, gravferdsloven og lov om Opplysningsvesenets fond

Ot.prp. nr. 90 (2000-2001)

Til Odelstinget

Sammendrag

Proposisjonen inneholder forslag til endringer i kirkeloven, lov om Opplysningsvesenets fond og gravferdsloven, alle fra 1996. Endringene i de to førstnevnte lovene er en oppfølging av Stortingets vedtak 29. mars 2001, jf. Innst. S. nr. 187 (2000-2001) som gjaldt økonomien i Den norske kirke. Regjeringen ble da bedt om å foreslå en lovbestemmelse som åpner for ulike forsøksordninger i Kirken, og å lovfeste at også gevinster ved salg av verdipapirer i Opplysningsvesenets fond kan nyttes til kirkelige formål.

Departementet foreslår etter dette et tillegg til om forsøk i kirkeloven § 5. Forsøkene er begrenset til organiseringen av menighetsrådet og kirkelig fellestråd, oppgavefordelingen mellom disse og deres sammensetning. Slike forsøk kan godkjennes av departementet for å fremme hensiktsmessige organisasjonsformer og en hensiktsmessig oppgavefordeling i og mellom soknene. Nærmere retningslinjer og gjennomføringen av konkrete forsøk vil skje i forståelse med Kirkerådet og andre berørte. I lov om Opplysningsvesenets fond § 5 foreslås en presisering av at gevinster ved salg av verdipapir som fondet eier, skal regnes som avkastning. Ellers er loven som i dag. Paragrafen som regulerer bruken av avkastningen, foreslås ikke endret. Vederlag ved salg av fast eiendom skal fortsatt legges til kapitalen.

I gravferdsloven foreslås flere endringer. § 7 foreslås endret slik at myndigheten til å avgjøre saker om flytting av avdødes aske eller legeme overføres fra Bispedømmerådet til Kirkelig fellestråd, med Bispedømmerådet som klageinstans. De fleste Bispedømmerådene går imot endringsforslaget. Ingen av fylkesmennene har hatt innvendinger. Departementet legger vekt på at Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, som organisasjon for landets kirkelige fellestråd, støtter forslaget. Det samme gjør tre av de fire store fellestrådene i de større byene som kommer til å behandle flest søk-

nader om flytting, og som har en administrasjon til å håndtere slike saker på en forsvarlig måte. Vilkårene for å tillate flytting forblir uendret, og bestemmelsen forutsettes praktisert restriktivt.

Når det gjelder rett til å sørge for en gravferd (§ 9), foreslår departementet å lovfeste praksis med at formelt separerte ikke skal likestilles med ektefeller. Videre foreslår departementet å likestille samboere med ektefeller når samboerforholdet er tilstrekkelig varig og stabilt. Hittil har det vært forutsatt en formalisert samlivskontrakt. At registrert partner skal likestilles med ektefelle, fremgår av forarbeidene til loven og trenger ikke særskilt omtale.

Departementet foreslår at kommunen gis myndighet til å treffe avgjørelser i alle saker der det er uenighet om hvem som skal ha rett til å sørge for gravferden. Videre foreslås en ny bestemmelse i § 9 om at den som besørger gravferden, skal gis anledning til å være ansvarlig for graven, med mindre noen etterlatte krever skriftlig spørsmålet avgjort av kommunen.

Når det gjelder tillatelse til å spre asken for vinden i stedet for gravlegging, foreslår departementet å myke opp lovens formkrav (§ 20). Hensikten er å sikre at flere som vitterlig har hatt et ønske om å askespredning, kan få dette ønsket oppfylt. Samtidig vil man gjennom fylkesmannen i det enkelte tilfellet kunne etablere rutiner som gjør at det ikke blir gitt tillatelse i saker hvor avdøde ikke har ønsket det. Etter dagens lov kan tillatelse til askespredning ikke gis mens vedkommende lever. Departementets forslag innebærer at en person som ønsker sin aske spredt for vinden, selv kan søke om dette slik at fylkesmannen kan treffe avgjørelse i saken mens søkeren lever. I tillegg opprettholdes ordningen med at den som sørger for gravferden, kan søke om å få spre avdødes aske når det godtgjøres at avdøde ønsket askespredning. Dette vil være et skjønnsspørsmål, mens strenge krav bør stilles. Stedet for askespredning kan kreves godkjent på

nytt dersom det har endret karakter og ikke lenger anses egnet for askespredning. Etter askespredning vil det fortsatt ikke være anledning til å påføre avdødes navn på et eget gravminne.

Spørsmålet om å spre aske etter barn under 18 år ble ikke berørt under forberedelsene under gravferdsloven. Departementet foreslår at det gis adgang til dette når de nærmeste etterlatte søker om det.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Ranveig Frøiland, Sigvald Oppebøen Hansen, Synnøve Konglevoll, Rune E. Kristiansen, Rikke Lind og Tomas Norvoll, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Høyre, Inge Lønning og Petter Løvik, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Ulf Erik Knudsen, fra Senterpartiet, Marit Tingelstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til at lovforslagene til kirkeloven og lov om Opplysningsvesenets fond, er en oppfølging av Innst. S. nr. 187 (2000-2001), og komiteen viser til partienes respektive merknader og forslag i den innstillingen.

Når det gjelder forslagene vedrørende gravferdsloven, har komiteen ingen endringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet gir sin tilslutning til de foreslåtte endringene i gravferdsloven. Med hensyn til endringen av § 20 andre ledd vil disse medlemmer uttrykke glede over at Regjeringen nå følger opp den liberalisering Fremskrittspartiet har ønsket. Det henvises her til Dokument nr. 15 (1998-1999), spørsmål 182 fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen (Fremskrittspartiet) til kirke-, utdannings- og forskningsminister Jon Lilletun. I spørsmålet tas opp det forhold at en person måtte være død for å søke om adgang til å spre asken for «vær og vind». Dette fremstår lite logisk og fornuftig. At loven nå foreslås endret slik at man på forhånd kan søke og få innvilget tillatelse til askespredning etter dødsfall synes svært fornuftig. Disse medlemmer støtter også oppmykingen av de strenge formkravene til søknadene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Venstre viser til Innst. S. nr. 187 (2000-2001) der disse medlemmer går imot å endre lov om Opplysningsvesenets fond. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn stemme imot III i innstillingen.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og merknadene og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i kirkeloven, gravferdsloven og lov om Opplysningsvesenets fond

I

I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) skal § 5 nytt fjerde ledd lyde:

For å fremme hensiktsmessige organisasjonsformer og en hensiktsmessig oppgavefordeling i og mellom soknene, kan departementet godkjenne forsøk som avviker fra denne lovs bestemmelser om organiseringen av soknets organer, oppgavefordelingen mellom disse og deres sammensetning. Departementet kan gi nærmere retningslinjer for forsøk etter denne bestemmelse.

II

I lov 7. juni 1996 nr. 32 om kirkegårder, kremasjon og gravferd (gravferdsloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 annet ledd skal lyde:

Avdødes legeme eller aske kan etter gravlegging ikke flyttes uten tillatelse fra *kirkelig fellesråd*. Tillatelse kan bare gis dersom sterke grunner taler for flytting og det er fastsatt hvor ny gravlegging skal finne sted. *Kirkelig fellesråd* kan sette vilkår for slik flytting.

§ 9 annet, tredje og fjerde ledd skal lyde:

Dersom det ikke foreligger erklæring som nevnt i første ledd, har avdødes nærmeste etterlatte over 18 år i følgende rekkefølge rett til å besørge gravferden: ektefelle, barn, foreldre, barnebarn, besteforeldre, søsken, søskens barn og foreldres søsken. *Ektefelles rett etter første punktum gjelder likevel ikke dersom ektefelle på tidspunktet for dødsfallet var separert ved dom eller bevilling. Ektefelles rett etter denne bestemmelsen gjelder tilsvarende for person som levde i ekteskapslignende eller partnerskapslignende samboerskap med avdøde da dødsfallet fant sted.*

Ved uenighet om hvem som skal sørge for gravferden, treffes nødvendig avgjørelse av kommunen på grunnlag av bestemmelsene i første og annet ledd. Avgjørelsen kan ikke påklages.

Den som besørger gravferden skal gis anledning til å være ansvarlig for graven, med mindre noen etterlatte skriftlig krever spørsmålet avgjort av kommunen.

§ 9 nåværende tredje og fjerde ledd blir femte og sjet-
te ledd.

§ 20 annet ledd skal lyde:

Fylkesmannen kan etter søknad fra person som har fylt 15 år, gi tillatelse til at den som skal sørge for vedkommendes gravferd sprer asken for vinden. Tillatelse kan også gis etter vedkommendes død når det godtgjøres at avdøde ønsket askespredning. Slik tillatelse kan også gis for aske etter barn når nærmeste etterlatte ønsker det. Fylkesmannen kan sette vilkår for tillatelsen. Ved slik gravferd kan det ikke kreves kirkelig medvirkning.

III

I lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond skal § 5 annet ledd lyde:

Ved avhending av *eigedommar som fondet eig*, skal vederlaget leggjast til kapitalen. *Vinstar ved sal av verdipapir som fondet eig, er å rekne som avkastning.*

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 22. mai 2001

Ranveig Frøiland
leder

Arne Lyngstad
ordfører

Rune E. Kristiansen
sekretær